

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра всесвітньої історії та філософії

СИЛАБУС

навчальної дисципліни циклу професійної підготовки

ІСТОРІЯ КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ ТА ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ
НОВОГО ЧАСУ

підготовки бакалавра

галузі знань 03 гуманітарні науки

спеціальності 032 історія та археологія

освітньої програми історія, європеїстика, археологія

галузі знань 01 освіта/педагогіка

спеціальності 014 середня освіта (історія)

освітньо-професійної програми середня освіта, історія, правознавство

Силабус навчальної дисципліни «Історія країн Західної Європи та Північної Америки нового часу» підготовки бакалавра галузі знань 03 гуманітарні науки спеціальності 032 історія та археологія, освітньої програми історія, європейістика, археологія, галузі знань 01 освіта/педагогіка, спеціальності 014 середня освіта (історія), освітньої програми середня освіта, історія, правознавство.

Розробник: Крамар Юрій Вікторович, доктор історичних наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри всесвітньої історії та філософії

(протокол № 5 від 22.10..... 2020р.)

Завідувач кафедри

проф. Л. Стрільчук

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна /Заочна форма навчання	Галузь знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 032 Історія та археологія освітньо-професійна програма Історія, європейістика, археологія Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальності 014 Середня освіта освітньо-професійна програма Середня освіта, історія, правознавство Освітній рівень: бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 135/4,5		Рік навчання 3
ІНДЗ: немає		Семестр 5
		Лекції 36 год.
		Практичні (семінарські) 36 год.
		Самостійна робота 55 год.
		Консультації 8 год.
Форма контролю: екзамен		
Мова навчання: українська		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ПП: Крамар Юрій Вікторович

Науковий ступінь: доктор історичних наук

Посада: професор кафедри всесвітньої історії та філософії

Контактна інформація: yurijkramar9@gmail.com

Посилання на розклад: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Анотація курсу. Силабус навчальної дисципліни «Історія країн Західної Європи та Північної Америки нового часу» складений для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 032 Історія та археологія, за освітньо-професійною програмою Історія, європейістика, археологія та галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта за освітньо-професійною програмою Середня освіта, історія, правознавство. Зміст курсу передбачає вивчення епохи, яка має ключове значення для розуміння процесу становлення сучасної західної цивілізації.

Перереквізити. Курс «Історія країн Західної Європи та Північної Америки нового часу» тісно взаємопов'язаний з іншими навчальними дисциплінами – історією середніх віків, новою історією країн Азії та Африки, культурологією, історією культури. Отже, студенти мають бути підготовленими до засвоєння нових теоретичних і практичних знань, які мають переважно міждисциплінарний характер.

1. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Мета – сформуванати у студентів цілісне уявлення про історичний розвиток країн Західної Європи та Північної Америки за доби Нового часу (XVI ст. – 1914 р.) на основі всебічного аналізу соціально-політичних, економічних, світоглядних та етнокультурних процесів

Завдання:

- ознайомитися із сучасними поглядами істориків на періодизацію Нового часу;
- з'ясувати тенденції економічного розвитку країн Західної Європи і Північної Америки, фактори, які прискорили розклад феодальної системи виробництва, сприяли зародженню капіталістичної економіки та становленню індустріального суспільства;
- простежити основні напрямки еволюції і трансформації суспільно-політичного устрою та державно-політичної структури європейських країн в перехідний від Середньовіччя до Нового часу період;
- показати передумови процесу державної централізації і утворення нового типу державності – абсолютної монархії;
- розглянути причини, хід та наслідки ранньобуржуазних революцій в Європі;
- охарактеризувати процеси політичної перебудови західноєвропейського суспільства у XVIII – XIX ст., виокремити фактори складання демократичних політичних систем;
- з'ясувати причини та основні етапи Великих географічних відкриттів та їхні наслідки – зародження світової колоніальної системи, формування світового ринку і міжнародних економічних відносин, початок боротьби європейських держав за колонії, ринки збуту, сфери економічного впливу, торгові шляхи;
- простежити еволюцію міжнародних відносин у Європі в Новий час, показати основні джерела і вогнища міжнародних конфліктів XVI - XVII ст. та їхні наслідки;
- розкрити зміст міжнародних стосунків у Новий час, проаналізувати моделі міжнародних відносин, сформовані упродовж 1648 – 1914 рр.;
- показати місце та роль Реформації в європейській історії;
- з'ясувати напрями суспільно-політичної думки та її вплив на свідомість і політичну практику соціуму;
- розглянути повсякденне життя людини за доби Нового часу, рівень її матеріальної та духовної культури;
- закріпити вміння та навички самостійної роботи студентів із джерелами та історичним матеріалом, науковою літературою та періодичними виданнями, допоміжною літературою;
- формувати власну позицію щодо основних дискусійних проблем історії Нового часу.

2. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1: Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2: Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3: Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 10. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові) компетенції (ФК):

ФК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

ФК 2. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.

ФК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.

ФК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

ФК 5. Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).

ФК 6. Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.

ФК 7. Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико-культурної спадщини.

ФК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні соціальні події та явища.

ФК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

ФК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

ФК 11. Здатність здійснювати та організовувати археологічну діяльність.

ФК 12. Здатність робити відбір та прийняття на збереження артефактів і документів у відповідності до нормативів, організовувати археологічну діяльність, роботу в архівах та музеях, державних наукових та науково-дослідних установах у відповідності з прийнятими правилами та нормами.

3. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назва теми	Кількість годин, відведених на аудиторні та поза аудиторні заняття (денна форма)					
		Усього	Лекції	Семінари	Сам. робота	Консультації	Форма контролю/бали
Змістовий модуль I. Соціально-економічні, політичні та культурні трансформації у країнах Західної Європи в перехідний період від Середньовіччя до Нового часу							
1.	Економічний розвиток країн Західної Європи у XVI – першій половині XVII ст.: нові тенденції на рубежі епох	4	2			2	
2.	Іспанське завоювання Карибського басейну. Початок конкісти	2		2			ПО/ 12
3.	Виникнення капіталістичних відносин в країнах Західної Європи у XVI - першій половині XVII ст.	4	2		2		
4.	Реформація як поворотний фактор європейської історії XVI - XVII ст.	2		2			ПО/ 12
5.	Реформація в Німеччині	4	2		2		
6.	Селянська війна в Німеччині	4		2			ПО/ 12
7.	Розвиток політичних структур в країнах Західної Європи в XVI - першій половині XVII ст.	4	2		2		
8.	Буржуазна революція в Нідерландах	2		2			ПО/ 12
9.	Політична система Англії в XVI – першій половині XVII ст.	4	2		2		
10.	Соціально-політичний розвиток держав Піренейського півострова в ранній Новий час	4	2		2		
11.	Міжнародні відносини в XVI – середині XVII ст. Основні вогнища міжнародних конфліктів у Європі.	3	2		1		
12.	Гугенотські війни у Франції. Утвердження при владі династії Бурбонів	4		2	2		ПО/ 12
13.	Теорія і практика французького абсолютизму першої половини XVII століття	4		2	2		ПО/ 12
14.	Країни Північної Європи в ранній Новий час	4		2	2		ПО/ 12

15	Державний устрій Республіки з'єднаних провінцій	2			2		
16	Типологія державного устрою італійських держав в ранній Новий час	4	2			2	
Разом за змістовим модулем І		53	16	14	23	4	
Загальна кількість за результатами ПО							12 б
Активність							8 б/ ДС
Модульна к. р. № 1							30 б
Всього балів за Модуль 1							50 б
Змістовий модуль 2. Західноєвропейські країни і США на етапі становлення індустріального суспільства							
17.	Англійські революції XVII ст. Утвердження конституційної монархії.	4	2		2		
18.	Загальна характеристика економічних процесів у країнах Європи та Америки другої половини XVII – XVIII ст.	4	2		2		
19.	Держава Австрійських Габсбургів середини XVII – XVIII ст.	4		2	2		ПО/ 12
20.	Німецькі держави середини XVII – XVIII ст.	4		2	2		ПО/ 12
21.	Франція другої половини XVII – XVIII ст.	4		2	2		ПО/ 12
22.	Ідеологія Просвітництва	4	2		2		
23.	Міжнародні відносини середини XVII – XVIII ст.	4	2		2		
24.	Війна північноамериканських колоній за незалежність. Утворення США	4		2	2		ПО/ 12
25.	Французька революція XVIII ст.	4		2	2		ПО/ 12
26.	Країни Європи у 1789 – 1815 рр.	4	2		2		
27.	Віденський конгрес. Міжнародні відносини у 1815 – 1848 рр.	4	2		2		
28.	Революції 1848 – 1849 рр. в Європі	4	2		2		
29.	Об'єднавчі процеси в італійських та німецьких землях. Утворення Італійського королівства та Німецької імперії	4	2		2		
30.	Суспільно-політичні рухи в західноєвропейських країнах і США у XIX ст.	2			2	2	
31.	США у XIX – на початку XX ст.	4		2	2		ПО/ 12
32.	Австрійська імперія у 1850 –	2		2			ПО/ 12

	1914 рр.						
33	Франція на рубежі XIX – XX ст.	2		2			ПО/ 12
34	Внутрішня і зовнішня політика Німецької імперії останньої третини XIX – початку XX ст.	4		2	2		ПО/ 12
35	Велика Британія за вікторіанської доби	2		2			ПО/ 12
36	Італійське королівське в останній третині XIX – початку XX ст.	2		2			ПО/ 12
37	Скандинавські країни у XIX - початку XX ст.	2	2				
38	Країни Піренейського півострова у XIX – на початку XX ст.	2			2		
39	Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX ст.	6	2		2	2	
Разом за змістовим модулем 2		82	20	22	4	32	
Всього		135	36	36	8	55	
Загальна кількість за результатами ПО							12 б
Активність							8 б/ ДС
Модульна к.р. № 2							30 б
Всього балів за Модуль 2							50

ПО – поточне опитування; **ДС** – дискусія

4. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу по кожній темі та навчальної літератури з переліку рекомендованої викладачем літератури відповідно до структури навчальної дисципліни. Загалом, на самостійну роботу відведено 55 годин.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання роботи студента на практичних заняттях здійснюється за 12-ти бальною шкалою. Зокрема, доповідь – 0-12 балів, поточний бал за модуль є сумою середнього арифметичного показника усіх оцінок, отриманих за доповіді на практичних заняттях (максимум 12 балів) та оцінки за доповнення чи участь в дискусії – 8 балів (під час занять по темах одного модулю). Загалом, робота на практичних заняттях дає змогу отримати максимально 40 балів (20 балів за кожен модуль). В підсумку студент отримати 40 балів за поточне оцінювання та 60 балів за виконання модульних контрольних робіт.

Пропущені заняття студент може відпрацювати шляхом підготовки конспекту семінарського заняття або проведення тематичної розмови з викладачем відповідно до графіку консультацій.

Студенти зобов'язані дотримуватися основних засад академічної доброчесності та нетерпимості до плагіату.

Схема розподілу балів

Поточний контроль (мах - 40 балів)		Модульний контроль (мах - 60 балів)		Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	МКР 1	МКР 2	
12 балів як середнє арифметичне. + 8 бали (за активність на практичних заняттях)	12 балів як середнє арифметичне +8 бали (за активність на практичних заняттях)	30	30	100

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на практичних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними; відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні»
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь
	3	Студент намагається аналізувати на основі побутових знань і навичок; виявляє окремі властивості, спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, провести за зразком економічні розрахунки; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність предмета, може дати визначення економічних понять, категорій, однак із помилками, впевнено працювати з підручником, самостійно оволодіти частиною навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, економічні ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за

		алгоритмом, користуватися додатковими джерелами
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити свої власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити, самостійно користуватися додатковими джерелами, правильно використовувати термінологію, скласти прості таблиці, схеми
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює суспільні події в державі і за рубежом, вміє аналізувати, робити висновки до економічних розрахунків; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і захистити його положення
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує економічні знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить економічні поняття, формулювання законів, нормативних документів, може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички
Високий (творчий професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних умовах, ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності процесів; робить аргументовані висновки, практично оцінює окремі нові факти, явища, процеси, самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання, може сприймати іншу позицію як альтернативну, знає суміжні дисципліни, використовує знання, аналізуючи економічні явища
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи), спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію, самостійно вивчити матеріал, визначити програму своєї пізнавальної діяльності, знаходити інформацію в газетах, журналах, публікаціях, Інтернеті, мультимедійних програмах тощо, оцінювати економічні явища в суспільстві, виявляє свою життєву позицію

	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, використовує широкий арсенал засобів доказів своєї думки, розв'язує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, виконує науково-дослідну роботу, логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує Інтернет, моделює економічні ситуації в нестандартних умовах
--	----	---

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Формою підсумкового контролю є усний екзамен.

Максимальна оцінка – 60 балів.

Перелік питань до екзамену (За результатами вивчення тем змістових модулів):

1. Загальна характеристика джерел з історії раннього Нового часу.
2. Загальна характеристика економічного розвитку країн Західної Європи в ранній Новий час.
3. Історичні передумови генези капіталізму в країнах Західної Європи.
4. Інновації в розвитку промисловості країн Західної Європи.
5. «Торгова революція» в XVI – першій половині XVII ст.
6. Організація торгівлі в Європі в XVI – першій половині XVII ст. Грошові системи.
7. Роль торгового капіталу в розвитку мануфактурного виробництва в XVI – першій половині XVII ст.
8. Процес первісного нагромадження капіталу та його специфічні риси в окремих країнах Західної Європи.
9. Причини та передумови Великих географічних відкриттів. Експедиції Х. Колумба.
10. Відкриття морського шляху до Індії. Перше кругосвітнє плавання.
11. Початок колоніальних захоплень європейських держав: Іспанія та Португалія – розмежування сфер впливу.
12. Іспанська колоніальна імперія: напрямки і характер колонізації та організація управління.
13. Географічні відкриття в басейні Тихого океану в другій половині XVI – на початку XVII ст.
14. «Революція цін» та інші наслідки Великих географічних відкриттів для Європи і «Нового світу».
15. Передумови та причини виникнення реформаційного руху в країнах Західної Європи.
16. Основні напрямки, течії та особливості розвитку Реформації в країнах Західної Європи.

17. Лютеранська реформація в Німеччині.
18. Цвінгліанська і кальвіністська реформація в Швейцарії.
19. Реформація в країнах Північної Європи.
20. «Королівська» реформація в Англії. Утвердження англіканської церкви.
21. Реформаційний рух у Франції. Гугеноти і Нантський едикт.
22. Контрреформація в Європі: нові релігійні ордени, інквізиція.
23. Селянська війна в Німеччині: початок, основні райони повстань та результати. Порівняльна характеристика програмних документів.
24. Основні події та характер руху на першому етапі нідерландської буржуазної революції (1566 - 1572 рр.).
25. Утрехтська унія і утворення буржуазної республіки на півночі країни.
26. Розвиток політичних структур в країнах Західної Європи в перехідний період від середньовіччя до Нового часу. Форми державного устрою.
27. Абсолютна монархія в країнах Західної Європи в XVI – першій половині XVII ст. Основні політичні інститути та типологізація.
28. Політична система Англії XVI – першій половині XVII ст.: соціальна опора влади, парламент і монарх, військові сили.
29. Політичний розвиток Франції у XVI ст. Зародження і розвиток абсолютизму.
30. Громадянські (релігійні) війни у Франції в другій половині XVI ст.
31. Франція за Рішельє: основні напрямки внутрішньої та зовнішньої політики.
32. «Священна Римська імперія німецької нації» у перехідний період від Середньовіччя до Нового часу: політико-державний устрій.
33. Політичне життя країн Північної Європи в XVI – першій половині XVII ст. Становлення абсолютизму.
34. Соціально-політичний розвиток Іспанії в ранній Новий час: дворянство, чиновники, незавершений процес централізації.
35. Розвиток міжнародних відносин в Європі в ранній Новий час. Основні джерела міжнародних конфліктів.
36. Італійські війни та їхні наслідки.
37. Іспано-англійський конфлікт та його розв'язання в XVI ст.
38. Європа та Османська імперія в ранній Новий час.
39. Тридцятилітня війна. Вестфальський мир та його наслідки.
40. Соціально-економічні та політико-ідеологічні передумови англійської революції XVII ст.
41. Зміст революційних подій. О. Кромвель.
42. Реставрація Стюартів. Економічне і політичне становище Англії в період

Реставації.

43. «Славна революція» 1688 - 1689 рр. та її наслідки.
44. Формування вестмінстерської моделі конституційної монархії в Англії. Біль про права (1689р), Акт про престолонаслідування (1701 р.). Політичний розвиток у XVIII ст.
45. Загальна характеристика економічних процесів у країнах Західної Європи другої половини XVII – XVIII ст.
46. Економічний і політичний розвиток німецьких держав другої половини XVII – першої половини XVIII ст. Утворення Пруського королівства.
47. Монархічна концепція освіченого абсолютизму Фрідріха II, його реформи та вплив на німецькі держави.
48. «Бюрократична монархія» у Франції за правління Людовіка XIV.
49. Особливості розвитку французького абсолютизму у XVIII ст. Ф.Тюрго. Ж. Неккер.
50. Економічне та політичне становище держави австрійських Габсбургів у другій половині XVII - XVIII ст.
51. Реформи освіченого абсолютизму у Австрійській імперії. Правління Марії – Терезії та Йосипа II Габсбургів.
52. Деїдеологізація міжнародних відносинах після Тридцятилітньої війни.
53. Боротьба Франції за гегемонію у Європі у другій половині XVII – на початку XVIII ст. Війна за іспанський спадок та її наслідки.
54. Міжнародні відносини у середині-другій половині XVIII ст. Війна за австрійський спадок. Семилітня війна.
55. Розвиток просвітницької думки і досягнення науково-технічного прогресу в епоху Просвітництва.
56. Соціально-економічний та політичний розвиток північноамериканських колоній у другій половині XVII – середині XVIII ст.
57. Війна за незалежність північноамериканських колоній: причини, хід, наслідки.
58. Французька революція XVIII ст.: причини, початок.
59. Політика фельянів, жирондистів, якобинців, термідоріанців під час французької революції XVIII ст.
60. Соціально-економічний та політичний розвиток Франції у роки Консульства та Імперії. Кодекси Наполеона.
61. Наполеонівські війни. Боротьба європейських країн з наполеонівською Францією та її наслідки.
62. Економічне і політичне становище західноєвропейських країн у 1789-1815 рр.
63. Віденський конгрес. Формування засад військово-політичної рівноваги.
64. Основні аспекти функціонування «віденської системи» у 20-х - 50-х рр. XIX ст. Національно-визвольні рухи в Європі.
65. Соціально-економічний розвиток Великої Британії у першій половині XIX ст. Завершення промислового перевороту.
66. Причини і завдання революцій 1848 - 1849 рр.
67. Революційні події 1848 р. у Франції.
68. Революція 1848 - 1849 рр у німецьких державах. Боротьба за імперську конституцію.
69. Революція 1848 - 1849рр. в Австрійській імперії.
70. Революція 1848 - 1849 рр.в італійських землях.
71. Об'єднання Італії: передумови, основні етапи. К. Кавур. Дж. Гарібальді.
72. Соціально-економічний та політичний розвиток Франції періоду Другої імперії. Бонапартизм.
73. Основні етапи об'єднувчих процесів на німецьких землях. Утворення Німецької імперії.

74. Економічний та політичний розвиток США у першій половині XIX ст. Причини громадянської війни.
75. Громадянська війна у США: хід військових дій, наслідки.
76. «Реконструкція» на Півдні США.
77. «Прогресивна ера» в США. Т. Рузвельт. В. Вільсон.
78. Режим неоабсолютизму у Австрійській імперії. Внутрішня і зовнішня політика.
79. Дуалістична угода 1867 р. Утворення Австро-Угорщини.
80. Особливості економічного розвитку Великої Британії, Франції, Німеччини, США, Австро-Угорщини та Італії в останній третині XIX - на початку XX ст.
81. Економічний розвиток скандинавських країн наприкінці XIX- на початку XX ст.
82. Політична еволюція скандинавських країн у XIX - на початку XX ст. Утворення Норвезького королівства.
83. Правління А. Т'єра (1871 - 1873рр.). Конституція 1875 р. Буланжизм. Справа Дрейфуса.
84. Внутрішня політика Німеччини в останній третині XIX - на початку XX ст. Канцлери О. Бісмарк, Б. Бюлов, Т. Бетман-Гольвег.
85. Політичний розвиток Великої Британії другої половини XIX - початку XX ст. В. Гладстон, Б. Дізраелі, Дж. Чемберлен.
86. Особливості політичної еволюції Італійського королівства в останній третині XIX- на початку XX ст. Реформи Дж. Джолітті.
87. Основні риси розвитку робітничого руху в середині XIX – на початку XX ст. Виникнення і діяльність Першого та Другого Інтернаціоналів.
88. Жіночі, релігійні, антиклерикальні рухи у західноєвропейських країнах і США у XIX – на початку XX ст.
89. Зміна співвідношення сил у Європі після франко-пруської війни. Політика «озброєного миру».
90. Локальні конфлікти напередодні Першої світової війни.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
	для екзамену
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ададуров В. Історія Франції: королівська держава та створення нації (від початків до кінця XVIII ст.) / В. Ададуров. – Львів: Видавництво УКУ, 2002. – 412 с.
2. Алексеев В.М. Тридцатилетняя война / В. М. Алексеев. – Л.: Учпедгиз, 1961. – 226 с.
3. Альбина Л.Л. «Политическое завещание» Ришелье : споры о подлинности / Л.Л. Альбина // Новая и новейшая история. – 1982. – № 1. – С. 56–74.
4. Антюхина – Московченко В.И. Третья республика во Франции. 1870 - 1918 / В.И. Антюхина – Московченко. – М.: Мысль, 1986. – 487 с.
5. Ардашев П. Абсолютная монархия на западе / П. Ардашев. – СПб.: Изд. Брокгауз-Ефрон, 1902. – 184 с.
6. Артеменков М.Н. Английская политика по отношению к гугенотам во время религиозных войн во Франции / М.Н. Артеменков. – М., 2003. – 251 с.
7. Барг М.А.К вопросу о переходной эпохе от феодализма к капитализму (на примере Англии) / М.А. Барг, Е.Б. Черняк // Новая и новейшая история. – 1982. – № 3. – С. 49 – 72.
8. Барг М.А. Великая английская революция в портретах ее деятелей / М.А. Барг. М.: Мысль, 1991. – 397 с.
9. Барг М.А. Кромвель и его время / М.А. Барг.- М.: Учпедгиз, 1950. – 270 с.
10. Блюш Ф. Людовик XIV. / Ф. Блюш. - М.: Ладомир, 1998. – 815 с.
11. Бонапарт Н. Императорские максимы. / Н. Бонапарт. – М.: Изд-во Эксмо, 2003. – 448 с. – (Антология мудрости).
12. Борисов Ю.В. Дипломатия Людовика XIV / Ю. В. Борисов. – М.: Международные отношения, 1991. – 384 с.
13. Борисов Ю.В. Шарль Морис Талейран / Ю.В. Борисов. - М.: Международные отношения, 1986. – 320 с.
14. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. - XV-XVIII вв.: в 3 т. / Ф.Бродель. - М.: Прогресс, 1988. – Т.1: Структуры повседневности: возможное и невозможное. – 1986. – 623с.
15. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. - XV-XVIII вв. : в 3 т. / Ф.Бродель. - М.: Прогресс, 1988. – Т.2: Игры обмена. – 1988. – 632 с.
16. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. - XV-XVIII вв. : в 3 т. / Ф.Бродель. - М.: Прогресс, 1988. – Т.3: Время мира. – 1992. – 679 с.
17. Бродель Ф. Ідентичність Франції. Простір та історія: у 2 кн. / Ф. Бродель; пер. з франц. – К., 2013 р. – 368 с.
18. Веджвуд С.В. Тридцатилетняя война. История войны, изменившей Европу / С.В. Веджвуд. – М.: АСТ: Астрель: Полиграф- издат, 2012.–571 с.
19. Виппер Р.Ю. Влияние Кальвина и кальвинизма на политические учения и движения XVI в. Церковь и государство в Женеве XVI века в эпоху кальвинизма / Р.Ю. Виппер. – М., 1984. – 766 с.
20. Виноградов К.Б. Монархи, министры, дипломаты XIX - начала XX века /К.Б. Виноградов.. - СПб.: Изд-во Санкт-Петербургского ун-та, 2002. – 554 с.
21. Виноградов К.Б. Мировая политика 60 – 80 – х годов XIX века: события и люди / К. Б.Виноградов. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1991. – 167 с.
22. Виргинский В.С. Очерки истории науки и техники XVI - XIX вв. / В. С. Виргинский. - М.: Просвещение, 1988. – 288 с.
23. Война за независимость и образование США / [ред. Г.Н. Севостьянов]. - М.: Наука, 1976. – 549 с.

24. В пороховом погребе Европы: 1878 – 1914 гг. / [ред. В.Н. Виноградов, В.И. Косик, Г.Л. Арш и др.]. – М.: Индрика, 2003. – 506 с.
25. Всемирная история: Возрождение и Реформация / А.Н.Бадак, И.Е.Войнич, Н.М. Волчек – М.: АСТ, 2001 – 480 с.
26. ГейссерЛ. История реформации. Тридцатилетняя война / Л. Гейсер. – М.: Ленанд, 2015. – 570 с.
27. Григулевич И.Р. Католическая церковь в Латинской Америке (XVI-XVIII вв.) / И.Р. Григулевич. –М.: Наука, 1977. – 293 с.
28. Гризингер Т. Иезуиты / Т. Гризингер. – СПб.: Лань, 1999. – 576 с.
29. Гриффитс Р. А. Становление династии Тюдоров. Серия «Исторические силуэты» / Р. А. Гриффитс, Т. Роджер. – Ростов-на-Дону: Феликс, 1997. – 320с.
30. Гуляев В.И. Сколько раз открывали Америку / В.И. Гуляев. – М.: Знание, 1978– 112 с.
31. Давидсон А. Сесиль Родс и его время / А. Давидсон. – М. Мысль, 1984. – 386 с.
32. Дебидур А. Дипломатическая история Европы: от Венского до Берлинской конгресса (1814 - 1878): в 2 т. /А. Дебидур. - М.: Иностранная литература, 1947. – Т.1. Священный союз. – 1947. – 482 с.
33. Дебидур А. Дипломатическая история Европы: от Венского до Берлинской конгресса (1814 - 1878): в 2 т. /А. Дебидур. - М.: Иностранная литература, 1947. – Т.2. Революция. – 1947. – 544 с.
34. Дейвіс Н. Європа. Історія / Н. Дейвіс [пер. з англ. П Тарашук– К.: Основи, 2001 – 1464 с.
35. Джефферсон Т. Автобиография. Заметки о штате Виргиния / Т. Джефферсон [сост. и общ. ред. А.А. Фурсенко]. – Л.: Наука., 1990. – 316 с. (Серия: памятники исторической мысли).
36. Дьомін О.М. Біля витоків англійського абсолютизму. Зовнішня політика Англії кінця 50 – кінця 80-х років XVI ст.: Монографія. / О.М. Дьомін. – Одеса: Астропринт, 2001 – 360 с.
37. Европейский либерализм в новое время: теория и практика / отв. ред. С.П. Пожарская и др.- М., 1995. – 271 с.
38. Европейское дворянство XVI - XVII вв.: границы сословия / [отв. ред. В.А.Ведюшкин]. - М.: «Археографический центр», 1997. – 408 с.
39. Егоров А.А. Маршалы Наполеона / А.А. Егоров. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. – 416 с.
40. Ерусалимский А.С. Бисмарк. Дипломатия и милитаризм / А.С. Ерусалимский. - М.: Наука, 1968. – 285 с.
41. Иванов Р.Ф. Дипломатия Авраама Линкольна / Р.Ф. Иванов. – М.: Международные отношения, 1989. – 304 с.
42. Ивонин О.Е. У истоков европейской дипломатии нового времени / О.Е.Ивонин. – Минск: Изд-во «Университетское», 1984. – 160 с.
43. Ивонин Ю.Е. Становление европейской системы государств. Англия и Габсбурги на рубеже двух эпох / Ю. Е. Ивонин. – Минск: Университетское, 1989. – 235 с.
44. Инаугурационные речи президентов США от Джорджа Вашингтона до Джорджа Буша (1789 – 2000 гг.) с историческим комментарием / [пер. с англ. Э.А. Иваняна]. – М.: Издательский дом «Стратегия», 2001. – 528 с.
45. Исдейл Ч.Д. Наполеоновские войны / Ч.Д. Исдейл. – Ростов-на-Дону: изд-во «Феникс», 1997. – 544 с.
46. История внешней политика и дипломатии США. 1775 - 1877 гг. / [отв. ред. Н.Н. Болховитинов] - М.: Наука, 1994. – 382 с.

47. История внешней политика и дипломатии США. 1867 - 1918 гг. / [отв. ред. Г.П. Куропятник] - М.: Наука, 1997. – 384 с.
48. Історія європейської ментальності / [ред. П. Діцельбахер, пер. з нім. В.Кам'янець]. - Львів: Літопис, 2004. – 718 с.
49. История Италии. В 3 т./ М.: Наука, 1970. – Т.1.- 1970. – 602 с.
50. История Ирландии / [отв. ред. Л.Н. Гольдман]. – М.: Мысль, 1980. – 387 с.
51. Історія Норвегії / [пер. з норв. К. Гелле, С.Дьорвік, Р. Даніельсон]. – Львів: Літопис, 2001. - 336 с.
  52. Йен Л. История Франции: от древнейших времен до наших дней (пер. с англ.) / Л. Йен.– М.: АКТ, 2008. –228 с.
  53. История Франции / Под общей редакцией Ж. Карпантье, Ф. Лебрена в сотрудничестве с Э. Карпантье и др.; предисл. Ж. Ле Гоффа; пер. с фр. М. Некрасова. – СПб.: Евразия, 2008. – 605 с.
54. Кан С.Б. История скандинавских стран (Дания, Норвегия, Швеция) / Кан С.Б. - М.: Высшая школа, 1980. – 311 с.
55. Карлейль Т. Французская революция: история / Т. Карлейль. – М.: Мысль, 1991. – 575 с.
56. Клулас И. Повседневная жизнь в замках Лувра в эпоху Возрождения / И. Клулас; пер. с франц. – М.: Молодая гвардия, 2006. – 358 с.
57. Кожокин Е.М. Государство и народ: от Фронды к Великой французской революции / Кожокин Е.М. М.: Наука, 1989. – 176 с. – (Серия «История и современность»).
58. Констан Ж.М. Повседневная жизнь французов во времена религиозных войн / Ж.М. Констан; пер. с франц. – М.: Молодая гвардия, 2005. – 341 с.
59. Кони Ф. История Фридриха Великого / Ф. Кони. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. – 544 с.
60. Копосов Н.Е. Высшая бюрократия во Франции XVII века / Н.Е. Копосов. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1990. – 246 с.
61. Ле Руа Ладюри Э. Королевская Франция (1460–1610) от Людовика XI до Генриха IV / Э. Ле Руа Ладюри, пер. Е.Н. Корендясов. – М.: Междунар. отношения, 2004. – 411 с.
62. Ленотр Ж. Повседневная жизнь Версаля при королях / Ж. Ленотр; пер. с франц. – М. : Молодая гвардия, 2003. –230 с.
63. Люблинская А.Д. Франция при Ришелье: французский абсолютизм в 1630-1642 гг. / А.Д. Люблинская. – Л.: Наука, 1982. – 277 с.
64. Люблинская А.Д. Французский абсолютизм в первой трети XVII века / А.Д. Люблинская // Средние века. –1967. –Вып. 30. – С. 290 – 294.
65. Магидович И.П.Очерки по истории географических открытий (в пяти томах). Т. 2. Великие географические открытия (конец XV – середина XVII ст.) / И.П. Магидович, В.И. Магидович. – М: Просвещение, 1983. – 399с.
66. Макарчук В.С. Абсолютна монархія в країнахЗахідноїЄвропи / В.С. Макарчук // Загальнаісторіядержави і права зарубіжних країн. – К.: Атіка., 2001 – С. 126 – 138
67. Маколей Т.Б. Англия и Европа. Избранные ессе / Т.Б. Маколей [пер. с англ. Д.В.Соловьева, общ ред. С.Е.Федорова]. – Спб.: Алетейя, 2001. – 512 с.
68. Манфред А.З. Великая французская революция / А.З. Манфред – М.: Наука, 1983. – 431с.
69. Манфред А.З. Наполеон Бонапарт /А.З. Манфред. - М.: Мысль, 1989. – 733 с.
70. Манфред А.З. Три портрета эпохи Великой французской революции / А.З. Манфред. - М.: Мысль, 1989. – 432 с.

71. Манькин А.С. История двухпартийной системы США (1789-1980) / А.С. Манькин. - М.: Изд-во МГУ, 1981. – 234 с.
72. Мелин Я. История Швеции / Мелин Я. [пер. со швед. Я.Мелин, А.В.Юхансон, С.Хелленберг]. – М.: Весь мир, 2002. – 400 с.
73. Монархи Европы: судьбы династий / под. ред. И.В. Попова. – М.: Республика, 1996. – 623 с.
74. Ливен Д. Аристократия в Европе. 1815 - 1914 / Д. Ливен [под ред. М.А. Шерешевской]. – Спб.: Академический проект, 2000. – 364 с.
75. Павлова Т.А. Кромвель / Т.А. Павлова. - М.: Молодая гвардия, 1980. – 361 с.
76. Павлова Т.А. Вторая английская республика (1659-1660) / Павлова Т.А. - М.: Наука, 1974. – 210 с.
77. Павлова Т.А. Кромвель / Павлова Т. - М.: Молодая гвардия, 1980. – 361 с.
78. Павлова Т.А. Уинстэнли / Павлова Т. - М.: Молодая гвардия, 1988. – 301с.
79. Палмер А. Бисмарк. / А. Палмер; [пер. с нем. И.С. Соколовой и др.] – Смоленск: Русич, 1998. – 544 с.
80. Первая мировая война: Пролог XX века / - М.: Наука, 1999. – 698 с.
81. Прицкер Д.П. Жорж Клемансо. Политическая биография / Д.П. Прицкер. – М.: Мысль, 1983. – 316 с.
82. Просветительское движение в Англии / [под ред. Н.М. Мещеряковой]. - М.: Изд-во МГУ, 1990. – 445 с.
83. Прозоровская Б.Д. Мартин Лютер. Его жизнь и реформаторская деятельность / Б.Д. Прозоровская. – Спб.: Лютеранское наследие, 2000. – 176 с.
84. Прокопьев А.Ю. Германия в эпоху религиозного раскола. 1555 – 1648 / А.Ю. Прокопьев. – Спб.:«Гуманитарная Академия», 2002. – 382 с.
85. Ревуненков В.Г. Очерки по истории Великой французской революции 1789 - 1799 / В. Г. Ревуненков. – Л.: Изд-во Ленинградского ун-та, 1989. – 536 с.
86. Религия и политика в Европе XVI - XX вв.: [Материалы конф.] / [науч. ред.: Ю.Е. Ивонин, Л.И. Ивонина]. - Смоленск : СГПУ, 1998. – 183 с
87. Ришелье, Оливер Кромвель, Наполеон I, князь Бисмарк: Биографические очерки / М.: Изд-во «Молодая гвардия», 1994. – 320 с. – (Серия ЖЗЛ).
88. Рыжов К.В. Все монархи мира: Западная Европа / К.В. Рыжов. – М.: Вече, 2001. – 559 с.
89. Рутенбург В.И. История Европы от средневековья к новому времени (конец XV – первая половина XVII вв) / В.И. Рутенбург. – М.: Наука, 1993. – 647 с.
90. Рутенбург В.И. Италия и Европа накануне нового времени / В.И. Рутенбург. –Л.: Наука, 1974. – 324 с.
91. Самойло А.С. Английские колонии в Северной Америке в XVII в. Начальный период истории США / Самойло А.С. - М.: из-во МГУ , 1963. – 98 с.
92. Селиванов В.Н. Латинская Америка: от конкистадоров до независимости / В.Н. Селиванов; отв. ред. И. Р. Григулевич; отв. ред. С.А. Созина. – М.: Наука, 1984. – 176с.
93. Серова О.В. Горчаков, Кавур и объединение Италии / О.В. Серова. - М.: Наука, 1997. – 351 с.
94. Слезкин Л.Ю. У истоков американской истории. Массачусетс и Мэриленд /Л.Ю. Слезкин [отв. ред. И.А.Белявская] - М.: Наука, 1980. – 338 с.
95. Слезкин Л.Ю. У истоков американской истории. Виргиния и Мэриленд в годы английской революции (1642 - 1660) /Л. Ю. Слезкин [отв. ред. И.А. Белявская] - М.: Наука, 1989. – 348 с.

96. Смирин М.М. Германия эпохи Реформации и Великой Крестьянской войны / М.М. Смирин. – М.: Учпедгиз 1962.– 264 с.
97. Согрин В.В. Основатели США: исторические портреты / В.В. Согрин. – М.: Наука, 1983. – 176 с.
98. Согрин В.В. Мифы и реальность американской истории / Согрин В.В. – М.: Мысль, 1986. – 256 с.
99. Согрин В.В. Джефферсон: человек, мыслитель, политик / В.В. Согрин. – М.: Наука, 1989. – 280 с.
100. Согрин В.В. Политическая история США XVII - XX вв. / В.В. Согрин.- М.: Весь мир, 2001. – 400 с.
101. Становление американского государства / СПб.: Изд-во «Наука», 1992. – 318 с.
102. Соловьев Е.Ю. Непобежденный еретик : Мартин Лютер и его время / Е.Ю. Соловьев. – М.: Молодая гвардия, 1984. – 288 с.
103. Сьюард Д. Семья Наполеона / Д. Сьюард; [пер. с англ. Г.С. Бушуевой]. – Смоленск: Русич, 1995. – 416 с. – (Тирания).
104. Тейлор А.Дж.П. Габсбурзька монархія. 1809 – 1918. Історія Австрійської імперії та Австро – Угорщини /А. Дж. П. Тейлор.; [пер. з англ. А. Портнов, С. Савченко]. – Львів: ВНТП-Класика, 2002. – 267 с.
105. Трухановский В.Г. Адмирал Нельсон /В.Г. Трухановский. - М.: Наука, 1960. – 182 с.
106. Тревельян Дж.М. История Англии от Чосера до королевы Виктории / Дж.М. Тревельян [пер. с англ. А.А. Крушинской и К.Н. Татариновой]. – Смоленск: Русич, 2002. – 624с. .
107. Токвиль А. Старый порядок и революция / Токвиль А. [пер. с фр. М.Федоровой].- М.: Моск. Философский фонд, 1997. – 252 с.
108. Урланис Б.Ц. Войны и народонаселение Европы: людские потери вооруженных сил европейских стран в войнах XVII – XX вв. / Б.Ц. Урланис. – М.: Издательство социально-экономической литературы, 1960. – 565 с.
109. Уткин А.И. Теодор Рузвельт. Политический портрет / А.И. Уткин. – Свердловск: Изд-во Уральского ун-та, 1989. – 192 с.
110. Формирование национальных независимых государств на Балканах. Конец XVIII – 70-е годы XIX века / М.: Наука, 1986. – 431 с.
111. Фюре Ф. Постигание Французской революции /Ф. Фюре. [пер. с фр. Д.В.Соловьева]. – СПб.: ИНАПРЕСС , 1998. – 224 с.
112. Хейг К. Елизавета I Английская. Серия «Исторические силуэты» / К. Хейг. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. – 432 с.
113. Хеншелл Н. Мир абсолютизма: Перемены и приемственность в развитии западноевропейской абсолютной монархии раннего Нового времени / Н. Хеншелл. [пер. с англ. А.А. Паламарчук и др]. – Спб.:Алетейя , 2003. – 272 с.
114. Хобсбаум Э. Век революции. Европа 1789 – 1848 / Э. Хобсбаум [научн. ред. А.А. Егоров, пер. с англ. Л.Д. Якушиной]. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1999. – 480 с.
115. Хобсбаум Э. Век капитала. 1848 - 1875 / Э. Хобсбаум [научн. ред. А.А. Егоров, пер. с англ. Л.Д. Якушиной]. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1999. – 478 с.
116. Хобсбаум Э. Век империи. 1875 - 1914 / Э. Хобсбаум [научн. ред. А.А. Егоров, пер. с англ. Л.Д. Якушиной]. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1999. – 544 с.
117. Цольнер Е. Історія Австрії / Е. Цольнер. – Львів: Літопис: Центр гуманітарних досліджень ЛНУ, 2001. - 707 с.

118. Черкасов П.П. Лафайет. Политическая биография / П.П. Черкасов.- М.: Мысль, 1990. – 376 с.
119. Черкасов П.П. Кардинал Ришелье / П.П. Черкасов. – М.: Международные отношения, 1990. – 384 с.
120. Черчилль У.С. Британия в Новое время (XVI - XVII вв.) /У.С. Черчилль. – Смоленск: Русич, 2006. –416 с.
121. Чистозвонов А.Н. Лютеранство в Нидерландах (1517 - 1533) / А.Н. Чистозвонов // Средние века. –1983. – Вып. 46. – С. 78 –95.
122. Чистозвонов А.Н. Реформация как фактор германской истории XVI века / А.Н. Чистозвонов // Средние века. –1985. – Вып. 48. – С. 91 – 100.
123. Чистозвонов А.Н. Становление государственного строя Республики Соединенных провинций / А.Н. Чистозвонов // Средние века. – 1987. – Вып. 50. – С. 151 – 172.
124. Чубинский В.В. Отто Бисмарк. Политическая биография / В.В. Чубинский.- М.: Наука, 1988. – 414 с.
125. Шедивы Я. Меттерних против Наполеона / Я. Шедивы; [пер. с чеш.] - М.: Международные отношения, 1991. – 272 с.
126. Шлезингер А.М. Циклы американской истории /А.М. Шлезингер. [пер. с англ.] – М.: Изд. группа «Прогресс», Прогресс-Академия, 1992. – 688 с.
127. Шпотов Б.М. Промышленный переворот в США / Б.М. Шпотов. - М.: институт всеобщей истории АН СССР, 1991. – 341 с.
128. Шишкин В.В. Маргарита де Валуа и седьмая религиозная война во Франции (апрель - ноябрь 1580 г.) / В.В. Шишкин// Человек XVI столетия / под ред. А.А. Сванидзе, В.А. Ведюшкина. – М., ИВИ РАН, 2000. – С.29 – 34.
129. Штокмар В.В. История Англии в средние века / В. В. Штокмар. – СПб.:Алетейя, 2000. – 203 с.
130. Юм Д. Англия под властью дома Стюартов: в 2 т. / Юм Д. [пер. с англ. А.А. Васильева]. – Т. 1. - СПб.: Алетейя, 2001. – 564 с.
131. Юм Д. Англия под властью дома Стюартов: в 2 т. / Юм Д. [пер. с англ. А.А. Васильева]. – Т. 2. - СПб.: Алетейя, 2002. – 460 с.
132. Яковлев Н.Н. Вашингтон / Н. Н. Яковлев. – М.: Молодая гвардия, 1973. – 400 с